

Programové prohlášení skupiny Syntéza

Název Syntéza označuje naše cíle. Budeme rozvíjet především kinetické umění, ale nechceme zůstat výlučně skupinou kinetistů, náš program je daleko širší.

Kinetismus je umění budoucnosti. Přes všechny dosažené úspěchy je teprve na počátku svého vývoje. Chceme pracovat trpělivě a skromně ve spolupráci se všemi kinetisty na rozvoji kinetických metod, uplatňovat čistotu kinetického jazyka a stále důrazněji usilovat o vyjádření složitých citů a myšlenek.

Kinetismus není pro nás novým výtvarným směrem, ale novou oblastí umění, která nabízí nové, netušené obsahové a vyjadřovací možnosti. Distancujeme se od jevů, které chtějí učinit z kinetických prvků aranžmá, laciný efekt, módu.

Hlásíme se k odkazu zakladatele a průkopníka kinetismu v Československu Zdeňka Pešánka. Chápeme kinetické u mění jako humanizaci moderní techniky, kinetické představení jako kinetickou báseň. Člověk druhé poloviny XX. století touží po nové harmonii, která si musí nutně podřídit i techniku. Technika nesmí člověka zotročovat a šokovat. Nesmí být cílem, ale přirozeným základem kinetické řeči.

Antitradicionalismus je pro nás zároveň budováním tradice nového druhu umění.

Z umění dávné i nedávné minulosti se nezříkáme ničeho, co může přispět k rozvoji některé z kinetických metod nebo vyjadřovacích prostředků kinetismu.

Kinetismus nám nabízí nové možnosti k široké spolupráci umění. Chceme spolupracovat s výtvarným (zvláště tzv. vizuálním) uměním, užitým uměním, architekturou, hudbou, divadlem, filmem, poezií. Ve vizuálním umění dáváme přednost poezii geometrické fantazie, kouzlu individuálního pojetí, pečetí umělcovy ruky před neosobním racionalismem četných kreací formálního konstruktivismu a programové malby.

Hledáme-li výtvarného spojence především v tzv. vizuálním umění, neznamena to, že nechceme používat podnětů, které přinesly nebo budou přinášet jiné výtvarné názory či směry (například expresivní abstrakce má velký význam pro některé metody, hlavně pro luminodynamické hry, kinetický film, pyrometody apod.).

Společné úsilí skupiny neznamena uniformitu tvorby, záměrů, temperamentu jednotlivých členů. V tom směru je pro nás přitažlivým příkladem odkaz Bauhausu. Chceme-li čelit nebezpečí odcizení v novém umění, musíme dbát o dostatečnou šíři pro uplatnění naší tvorby v životě a rovněž o polarizaci obsahových dimenzí, které

mají počítat s bohatou škálou duševních zájmů člověka, od náročných intelektuálních poloh po přirozenou samoučelnou hravost.

Chceme objevovat možnost nových hmot. Nemyslíme však, že nové umění vyčerpalo strukturální, světelné a pohybové možnosti „klasických“ materiálů, například skla, kovu, textilu apod.

Kinetické kreace nemohou nahradit klasické výtvarné formy – obraz, sochu, grafický list. Nemohou být proto určeny pro tradiční výstavy v galeriích a muzeích. Výstavy toho druhu mohou vážně ohrozit autonomitu kinetismu, učinit z něj akademickou záležitost. Považujeme proto expozice v galeriích za provizorium, jež nám umožňuje seznámit veřejnost s našimi záměry, skicami, maketami, sondami do oblasti syntézy umění. Krátce, pootevívá veřejnosti dveře do naší tvůrčí laboratoře.

Chceme vyvést kinetické umění a zárodky nové syntézy umění z galerií do života, do urbanistického prostředí, do živého interiéru. Kinetické objekty a kinetická představení vyžadují optimální podmínky pro percepci. Proto chceme vytvořit pro každý objekt a každé představení specifický individuální prostor. Odmítáme přitom princip tzv. „černé jeskyně“ jako univerzální systém pro prostorově světelnou expozici kinetických krací.

Kinetické umění a pokusy o novou syntézu adresujeme lidem. Proto má pro nás základní význam experimentální estetika, zvláště psychologie, fyziologie a sociologie umění. Experimentální estetika povede také k postupnému zvědečnění kritiky v novém umění.

Praha 1968

(*Architektura ČSSR*, 1969, č. 4, s. 250 – 251.)